

„Nikdo z papalášů tady tu věž nechtěl,“ říká Václav Aulický

05.11.2014

Příští rok tomu bude třicet let, kdy započaly přípravy na stavbu Žižkovské televizní věže, která se hned poté stala terčem kritiky veřejnosti a památkářů. Ani teď se nedá říct, že by nevyvolávala negativní reakce. Čerstvý sedmdesátník Václav Aulický, autor vysílače, se stal hostem promítání dokumentu Olgy Struskové v Informačním centru Praha 3. Pravá příležitost k tomu vyzpovídat uznávaného architekta, který střízlivě glosoval okolnosti vzniku nejvyšší stavby v Praze.

Jak jste spokojený s filmem režisérky Olgy Struskové?

Líbí se mi, je kvalitně natočený. Olgy Struskové si moc vážím, je to nakonec zkušený televizní „matador“, a svoji práci rozhodně umí. Pokusila se o nekonfrontační film, který je ale plný různých názorů. Nápad se studenty není vůbec špatný. Někteří tomu vytýkali přílišnou popisnost, mně se film zamlouvá hlavně z toho důvodu, že není militantní.

Zrovna konfrontaci tam já ale cítím - na jedné straně obhajujete stavbu vy, na té další zaznívají kritické názory od památkářů.

Jasně. Je ale konfrontace a konfrontace. Když se to vezme z hlediska běžné disputace, jsou názory proti, ale není to za hranou. Třeba názory pana Lukeše jsou fundované, nejsou to žádné spontánní výkřiky, že se mu to tzv. „nelíbí“. Kdo v dokumentu vystupuje, nepodléhá zbytečným emocím, závidi nebo přehnanému nadšení. Jsou to věcné připomínky, které akceptuji. Zazněly tam některé věci, s nimiž nesouhlasím. Já jsem s umístěním věže těžko mohl něco dělat. Postavit ji na jižním městě prostě nešlo, protože by nesplňovala svůj účel. Problém Prahy byl v tom, že se vysílalo provizorně z Petřína, pak se udělal středočeský vysílač na Cukráku, který je ale stranou města. Ten není schopen pokrýt centrální oblast Prahy ani z 30 procent. Hledala se proto náhrada za Petřín a vždycky v poloze města. Jakmile se dostanete na okraj, svůj účel televize pak nemá, protože Praha je kopcovitá. Některé technické věci nelze provést. To si ale mnozí neuvědomují.

Také zaznělo, že by věž byla přijatelnější jen s jedním tubusem, a ne se třemi.

To by byl pak komín malešické spalovny. Byly památkové rady, posudkové komise, které pak vybraly z variant členitou konstrukci a ne jen jednolitou. Opakuji, já jsem nikdy nerozhodoval o tom, kde věž má stát. Proto když padlo rozhodnutí, že bude ve městě, vznikl pak problém, aby zapadla aspoň trochu do celkové architektury Prahy. Tím, že má Praha výrazný terénní reliéf, musí být věž „na kopci“, a tím je samozřejmě odevšud vidět. Ale třeba taková Vídeň má dokonce tři televizní věže! To málokdo ví. Vídeň je rovná, a proto se tak věže, které mají také okolo 200 metrů, v horizontech dramaticky nijak neprojevují. Ty tři naše nožičky (tubusy) mají výhodu i takovou, že to jsou separátní cesty nahoru, kde je výtah nebo požární schodiště. Věž je do 130 metrů vlastně stabilní barák. Není to jen „zastrčený smrk“, který se během větru hýbe.

V dokumentu se někteří vyjadřovali i tak, že věž měla navazovat na normalizační žižkovskou sanaci.

Byl jsem u všech jednání a můžu vám říct, že nikdo z tehdejších papalášů tady tu věž nechtěl! Nikdo tím nic nesledoval, o žádný pomník se nejednalo. Všichni chtěli vysílač na Petříně, protože by stál jen třetinu z výsledných nákladů. Byl by totiž mnohem menší, protože Petřín má 324 metrů nad mořem. Další prozaický důvod byl ten, že už tam vedly všechny spojovací kabely. Třetí důvod byl skoro až naivní – komunisté se báli, že když signál půjde z jiné strany, lidi by si museli přestavit antény a každého by to naštvalo.

Příští rok oslaví věž 30 let od položení základního kamene. Asi jste už tenkrát věděl, že bude dominantou nejen Žižkova, ale i celé Prahy.

To jsem věděl dávno předtím. Do téhle problematiky jsem se dostal již v roce 1978. Od té doby jsem se zabýval tematikou nového televizního vysílače v Praze, protože spoje ho zkrátka nutně potřebovaly. Natvrdo musím říct, že kontroverze do toho patří. Dvě stě metrů vysoký klacek prostě vyčnívá nad vším.

Jak by se problém postavit věže řešil dnes?

Určitě jinak. Pravděpodobně by se realizovaly tři nebo čtyři místa, teď čistě spekujuji - třeba u Bohnic, na Petříně, na Vrchu sv. Kříže a Bohdalcí. Byly by to menší stožárky, protože v období digitalizace by nakonec stačily. Nebyla by to centralizovaná stavba, ale decentralizovaná.

Kde všude měla věž stát?

Bylo vytipováno 16 lokalit, které vyhovovaly radiokomunikačnímu šíření signálu, např. Pankrác, Bohdalec, Vrch sv. Kříže, Bohnice. Ale všude to naráželo na zvláštní problémy. Letiště je docela blízko Prahy, moc prostorů pro výškové stavby pak nezbývalo. Památkáři jednoznačně odmítli Petřín, za což jsem moc rád a taky to byl ve své době odvážný postoj. Fakticky to skončilo tak, že věž bude stát v Riegrových sadech přesně tam, kde stojí dnes restaurace. Měly totiž dobré geologické základy a nebránily letovému provozu. Věž by však byla vidět přímo od paty a působila by ještě vyšší, monumentálnější a tedy „kontroverznější“, než je teď. V téhle hrůze se pak objevil impuls, že bude mezi Riegrovými sady a Parukářkou, v Mahlerových sadech. Byl to pro všechny lepší kompromis.

Určitě jste byl vystaven mnoha emocím, když se rozhodlo postavit věž v Mahlerových sadech. Jak se k tomu postavila židovská obec?

Emocí bylo pochopitelně hodně, i my jsme je měli sami. Jednalo se o to, aby obec pozemek prodala. Na tom místě žádný hřbitov ani nebyl, byl zlikvidovaný. Účastnil jsem se všech jednání a můžu upřímně říct, že židovská obec v té době pozemky velice ráda prodala. Protože za bolševika musela všechno odevzdat a jen tak tak se ekonomicky držela na nohou. Že by byla obec pod nějakým tlakem, jsem nezaznamenal. Vykopané ostatky se pod dohledem pracovníka Židovské náboženské obce převážely na Nový židovský hřbitov. Málokdo ví, že velká část Žižkova a Vinohrad je na místě původních hřbitovů – konkrétně například Atrium na Žižkově, tam byl kdysi obrovský hřbitov. I v centru Prahy byly hřbitovy, a už nejsou. Jistě, milé to není, ale tak to je. Kritici se ohrazují, že jsme hřbitov zlikvidovali. Nezlikvidovali. On tam prostě tehdy už nebyl.

S věží se již tenkrát počítalo jako s relaxačním centrem. Co měla všechno v éře komunismu nabízet?

Žili jsme představou náměstí, kde jsou klauni, streetculture, vodní kaskáda. Věž stála v bazénu, ten ale zadláždili, protože byl strašně špinavý. Kaskádu rozbili vandalové. Dokonce jsme měli nádhernou sochu od Olbrama Zoubka, kterou jsme chtěli umístit na točité schodiště. To šlo pryč v obavě, že by ji někdo urazil ruce a bylo by po ní. Okolí věže dlouho chátralo.

Jak je na tom Žižkovská věž podle vás dnes?

Začalo to Miminy, které se mi moc líbí. Myslím si, že okolní park teď žije, a to je dobře. V co jsme tenkrát naivně doufali, se nakonec vyplnilo. Celý vnitřek věže je nový se skvělým designem od architekta Kozy. Funguje tu restaurace, přilehlé okolí se zkultivovalo, konají se zde různé happeningy – výstavy, koncerty, cyklojízdy. Těší mě, že městská část také dělá hodně akcí okolo Jiřáku, které se věže taky zpozvdálí dotýkají. Náklady na provoz věže jsou totiž obrovské, proto i tohle pomáhá.

Nenapadlo vás někdy přespát v oblacích?

To ne. Nejsem v situaci zaplatit za nocleh nějakou astronomickou částku. To se raději podívám někam do ciziny, kam jsem nemohl za bolševika. Spal jsem tam, když byla věž rozestavěná, někde ve špinavém koutě mezi ocelovými trámy. (smích) Takže docela zážitek.

Václav Aulický (nar. 1944) je architekt a vysokoškolský pedagog. Jeho největším dílem je Žižkovský televizní vysílač (1985 – 1992). Mimo jiné je autorem Televizního vysílače v Ostravě- Hošťálkovicích, provozní budovy České televize na Kavčích horách, kancelářské budovy Diamond Point v Karlíně, Anděl Media Centra na Smíchově i řady dalších. Posledních více než deset let sevěnoval a dále věnuje spolu se svými kolegy projektům Pankrác City, a to zejména výškové budovy City Tower ve spolupráci s americkým architektem Richardem Meierem a přestavbě a dostavbě komplexu Empiria.

Text a foto: Martin Hošna